

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนประชาธิปไตย*

DEVELOPMENT OF SELF-SUFFICIENCY COMMUNITY ECONOMY ON BASIS OF COMMUNITY DEMOCRACY

นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์

Nalaumon Anusonphat

อิทธิเทพ หลินวรัตน์

Ittithep Leenawrat

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

E-mail : analaumon@aru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนประชาธิปไตย และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนประชาธิปไตย ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน คือ การวิจัยเชิงสังเคราะห์ เอกสาร และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดของเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งพาตนเอง คือ 1) การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี ขาดการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือรัฐบาล 2) การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ ขาดการสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้แก่ชุมชน 3) การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ ขาดการให้ความรู้ด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4) การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ ขาดการเปิดโอกาสให้ชุมชนมาร่วมกำหนดยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองซึ่งเป็นพื้นฐานชุมชนประชาธิปไตย และ 5) การพึ่งตนเองได้ทางสังคม มีปัญหาการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ไม่สามารถเชื่อมโยงคนในสังคมให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนประชาธิปไตย พบว่า 1) การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการผลิต 2) การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ ควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรมาอบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาอาชีพแก่ชุมชน 3) การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ ควรสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมร่วมกันในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4) การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ ควรสร้างความเข้าใจภายในชุมชนและร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองซึ่งเป็นพื้นฐานชุมชนประชาธิปไตย และ 5)

* Received 10 September 2021; Revised 2 November 2021; Accepted 25 November 2021

การพึ่งตนเองได้ทางสังคม ควรสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้ชุมชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารรอบด้าน

คำสำคัญ : การพัฒนา, เศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเอง, ชุมชนอาชีพไทย

Abstract

This article aimed at studying the first, the problems related to the development of self-sufficiency community economy on basis of community democracy, and the studying the ways in developing self-sufficiency community economy. In this research, mixed method was used that included the documentary research and qualitative research. It was found from the research that: The problems frequently found related to the self-sufficiency community economy included 1) the technological self-sufficiency: insufficient support from the concerned divisions or the government, 2) the economic self-sufficiency: the insufficient number of experts who could provide knowledge to the community, 3) the natural resources self-sufficiency: insufficient support in providing knowledge on how to use natural resources for maximum benefits, 4) the psychological self-sufficiency: there was no opportunity for the people in the community to participate in determining the strategy on self-sufficiency community economy on basis of community democracy, and 5) the social self-sufficiency: there had been an obstacle related to the building of social network which could be used to help community people receive information. It was found from the study of the ways in developing self-sufficiency community economy on basis of community democracy that 1) the technological self-sufficiency: the divisions concerned should allocate budget on technology used to develop the production, 2) the economic self-sufficiency: experts or lecturers should be arranged to train and provide knowledge to the community people in order to create jobs for the community, 3) the natural resources self-sufficiency: the strength of community people should be built through the participatory learning process on how to use natural resources for maximum benefits, 4) the psychological self-sufficiency: mutual understanding within the community should be boosted and strategy on the self-sufficiency community economy on basis of community democracy should be determined, and 5) the social self-

sufficiency: social network should be created so that the community people could be informed of up-to-date information and knowledge.

Keyword : development, self-sufficiency economy, community democracy

บทนำ

แนวโน้มเศรษฐกิจโลกยังคงไม่สดใสท่ามกลางความตึงเครียดทางการค้า การค้าระหว่างประเทศและการลงทุนมีการปรับตัวลดลง ความตึงเครียดทางการค้ายังคงสูง และสถานะการเงินเริ่มตึงตัว เศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มจะขยายตัวลดลง และการค้าโลกชะลอตัว เป็นผลมาจากการใช้จ่ายในการก่อสร้าง เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น แนวทางการเติบโตของเศรษฐกิจไทยปรับตัวลดลงจากผลกระทบของเศรษฐกิจโลก การเติบโตทางเศรษฐกิจจะยังพึ่งพาการบริโภคภายในประเทศเนื่องจากการส่งออกได้รับผลกระทบจากอุปสงค์ของตลาดโลกลดลง เนื่องจากการคาดการณ์ว่าราคาสินค้าเกษตรจะมีราคาไม่สูงเหมือนในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งเป็นไปตามวัฏจักรสินค้าโภคภัณฑ์โลก การมีส่วนร่วมในการเติบโตทางเศรษฐกิจยังอยู่ในระดับต่ำ โดยคนยากจนในชนบทจะได้รับผลกระทบด้านลบนอกเสียจากจะสามารถเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตร (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564) อีกทั้งผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับเศรษฐกิจโลกซึ่งมีผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานและวัตถุดิบ ทำให้เศรษฐกิจไม่เจริญเติบโต และส่งผลกระทบต่อวิสาหกิจชุมชนพึ่งพาตนเอง (พัฒนกุล อ่อนสำลี, 2564)

การพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตขึ้น ชุมชนต้องหันมาพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพไทย ด้วยการยึดกลยุทธ์ที่สำคัญที่ทำให้เกิดการหลอมรวมคนในชุมชนและเป็นการผนึกกำลังประสานประโยชน์เป็นหนึ่งเดียว คือ ปฏิบัติตามยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองบนพื้นฐานของระบบชุมชนอาชีพไทย ยึดชุมชนเป็นหลักการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศจะต้องเริ่มที่ชุมชนในชนบทหรือภาคเกษตรซึ่งเป็นเศรษฐกิจพื้นฐานของประเทศ การรวมกลุ่มใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือ ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายของกลุ่มชาวบ้านขึ้น จัดให้มีตลาดนัดชุมชนหรือลานค้าชุมชนปัญหาพื้นฐานของภาคเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมในครัวเรือน และจัดให้มีการประชุมประชาคมเศรษฐกิจหรือเวทีประชาคม การพึ่งตนเองของชุมชนชนบทที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพไทย ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี (technological self-reliance) 2) การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ (economic self-reliance) 3) การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ (natural resource self-reliance) 4) การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ (psychological self-reliance) และ 5) การพึ่งตนเองได้ทางสังคม (social self-reliance) (ครรรคิธร สิริพูนทรัพย์, 2561)

แนวคิดและเป้าหมายของชุมชนอาชีพไทย เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอันเป็น

พื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการผลิตเพื่อบริโภคหรืออุปโภคของตนเองในครัวเรือนเป็นหลัก ดังนั้นการผลิตสินค้าจะมีลักษณะหลากหลาย เพื่อการพึ่งตนเอง ลดรายจ่ายที่เสียไปจากการซื้อ และป้องกันไม่ให้เงินของชุมชนไหลออกไปนอกชุมชนโดยไม่จำเป็น ทำให้มีเงินหมุนเวียนแพร่สะพัดอยู่ภายใน การประยุกต์ใช้ฐานการผลิตจากอุปกรณ์ง่าย ๆ ที่สามารถทำได้ในพื้นที่ มีระบบการจัดการในชุมชน การทำตลาดด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมเชื่อมโยงไปยังนอกชุมชน เน้นกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เพื่อสร้างฐานความรู้ และองค์ความรู้ที่เป็นของตนเอง รวมถึงการวางแผนพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยผู้นำ ผู้ทรงภูมิปัญญาในชุมชนเป็นแกนกลาง พัฒนาและรวบรวมความรู้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งจะสามารถพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่ชุมชนได้ เน้นกระบวนการสร้างทุนชุมชน/ทุนสังคม ครอบคลุมทั้งเรื่องการสร้างกลุ่มโดยอาศัยเงินตราเป็นสื่อ และทุนทางสังคมที่มาจากบุคลากรภูมิปัญญา ประเพณีวัฒนธรรมชุมชน สถาบันในชุมชน สาธารณสมบัติ ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ชุมชนเปิดรับเอาความรู้ และความช่วยเหลือจากภายนอก ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืน พึ่งตนเองได้ พัฒนาไปสู่ธุรกิจชุมชน อุตสาหกรรมชุมชน และความร่วมมือเป็นเครือข่ายชุมชน เป็นฐานสังคมใหม่ที่มีระบบการศึกษา สาธารณสุข ระบบสวัสดิการ และกฎหมายที่มาจากชุมชนเป็นของชุมชนความเข้มแข็งของชุมชน และกระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนา จะสร้างโครงสร้างสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศที่ดี ใช้ร่วมกันอย่างเหมาะสมและยั่งยืน นำไปสู่โครงสร้างทางการเมืองที่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง ในทุกระบบการพัฒนาระบบความร่วมมือแบบพหุภาคี ที่มีประสิทธิภาพ และเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม (ณัฐพล ทีดี, 2564)

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพไทย เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนแก้ไขปัญหการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพไทย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพไทย ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพไทย

1.1 การสังเคราะห์เชิงเอกสาร

การสังเคราะห์เชิงเอกสารและการสืบค้น (Documentary Research) โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) ซึ่งประกอบด้วย หนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร วรรณกรรม การสืบค้นอินเทอร์เน็ตและเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย วิทยานิพนธ์ เน้นการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนชาติไทย 5 ด้าน คือ 1) การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี (technological self-reliance) 2) การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ (economic self-reliance) 3) การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ (natural resource self-reliance) 4) การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ (psychological self-reliance) และ 5) การพึ่งตนเองได้ทางสังคม (social self-reliance)

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารข้างต้นมาสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนชาติไทย 5 ด้าน สังเคราะห์หาข้อสรุปเชิงอุปนัย (Analytical Induction) จากข้อย่อยมาสรุปเป็นแนวคิดทางการศึกษา ประกอบการอธิบาย

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนชาติไทย

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บข้อมูลปฐมภูมิกับกลุ่มเป้าหมายในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนชาติไทย 5 ด้าน คือ 1) การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี 2) การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ 3) การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ 4) การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ และ 5) การพึ่งตนเองได้ทางสังคม คือ ตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 คน ตัวแทนกลุ่มภาคราชการและรัฐวิสาหกิจ จำนวน 2 คน ตัวแทนกลุ่มภาคเอกชน ตัวแทนกลุ่มจากภาครัฐกิจ จำนวน 2 คน ตัวแทนนักการเมือง จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คน โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษา จากนั้นได้รวบรวมประเด็น วิเคราะห์ ตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย เพื่อค้นหาคำตอบในการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนชาติไทย มีดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพโดยพบปัญหา คือ

1.1 การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่จัดสรรงบประมาณช่วยเหลือให้เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการเทคโนโลยีในการผลิตและเพื่อจัดซื้อหรือจัดหาเทคโนโลยีที่ใช้ผลิตสินค้าเศรษฐกิจชุมชน

1.2 การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการจัดหาผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถ มาอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนให้สามารถพัฒนาอาชีพให้ชุมชน

1.3 การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดวางแผนนโยบายสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.4 การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองและชุมชนอาชีพให้ชุมชน ขาดการจัดกิจกรรมสานความสัมพันธ์ ความสามัคคี ประเพณี และวัฒนธรรม และขาดการวางแผนร่วมกันระหว่างรัฐบาลและชุมชนในการกำหนดยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองซึ่งเป็นพื้นฐานชุมชนอาชีพ

1.5 การพึ่งตนเองได้ทางสังคม รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้ชุมชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองและชุมชนอาชีพ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพโดยพบว่า

2.1 การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือเทคโนโลยีในการผลิต เช่น การจัดแหล่งเงินทุนให้ชุมชนหรือเกษตรกรเพื่อจัดซื้อหรือจัดหาเทคโนโลยีที่ใช้ผลิตสินค้าเศรษฐกิจชุมชนให้เพียงพอ เหมาะสมกับความต้องการ โดยคำนึงถึงเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองจากบริบททางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ว่าเศรษฐกิจชุมชนนั้น ๆ จำเป็นต้องพัฒนาเศรษฐกิจประเภทใด

2.2 การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถ มาอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนให้สามารถพัฒนาอาชีพให้ชุมชนมีรายได้จากเศรษฐกิจชุมชน ตลอดจนนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ ให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ด้วยรายได้ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.3 การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายและการวางแผนสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ให้ความรู้ด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้ชุมชนสามารถประกอบธุรกิจที่ก่อเกิดเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองได้

2.4 การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองและชุมชนอาชีพไทยให้ชุมชน จัดกิจกรรมสานความสัมพันธ์ ความสามัคคี ประเพณี วัฒนธรรม และร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองซึ่งเป็นพื้นฐานชุมชนอาชีพไทย

2.5 การพึ่งตนเองได้ทางสังคม รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่สามารถเชื่อมโยงคนในสังคมให้ชุมชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารความรู้เศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองและชุมชนอาชีพไทย ตลอดจนการช่วยเหลือในการจัดจำหน่ายสินค้าหรือผลผลิตซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเอง เช่น การสร้างเพจหรือกลุ่มสินค้าเศรษฐกิจชุมชนออนไลน์ การสร้างกลุ่มไลน์เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองและชุมชนอาชีพไทย

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพไทยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพไทย พบปัญหา คือ

1.1 การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่จัดสรรงบประมาณช่วยเหลือให้เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการเทคโนโลยีในการผลิตและเพื่อจัดซื้อหรือจัดหาเทคโนโลยีที่ใช้ผลิตสินค้าเศรษฐกิจชุมชน ทั้งนี้ ปัจจุบันสถานะเศรษฐกิจของประเทศไทยตกต่ำลง ทำให้ชุมชนขาดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพไทยทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต ส่งผลให้ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ชุมชนขาดรายได้จากการประกอบธุรกิจชุมชน ส่งผลต่อสภาพจิตใจของคนในชุมชน ซึ่งในสถานะปัจจุบันคนในชุมชน ขาดการสำรวจปัญหาและจัดเวทีประชาคมเพื่อศึกษาปัญหาการพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ ทางจิตใจอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังส่งผลต่อคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอีกด้วย ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กล่าวว่า การเติบโตเศรษฐกิจชุมชนต้องพึ่งพาเทคโนโลยีทุน และตลาดจากต่างประเทศ ขณะที่การพัฒนาคุณภาพคน การเสริมสร้างฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการฟื้นฟูคุณธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ยังเป็นไปได้ช้าส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตโดยรวมของประเทศไม่

เพิ่มขึ้น ชัดความสามารถในการแข่งขันของประเทศลดน้อยถอยลง ตลอดจนปัญหาความขัดแย้งในสังคมจากการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติที่เพิ่มมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2549)

1.2 การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการจัดหาผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถ มาอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนให้สามารถพัฒนาอาชีพให้ชุมชน ทั้งนี้ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริง ในปัจจุบันเนื่องจากการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ รัฐบาลให้ความสำคัญในการช่วยเหลือเยียวยาประชาชนและใช้งบประมาณในการช่วยเหลือเยียวยาประชาชน จึงขาดการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพโดย ซึ่ง สมบัติ สมบูรณ์เทอดธนา กล่าวว่า ปัญหาการพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ คือ ปัญหาความยากจนและการเหลื่อมล้ำทางรายได้ ปัญหาการบริหารจัดการของชุมชนเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองยังไม่เข้มแข็ง เนื่องจากกลุ่มและองค์กรในชุมชนยังขาดทุนความรู้และทุนที่เป็นเงินสำหรับมาใช้หมุนเวียน ปัญหาชุมชนจึงไม่เข้มแข็งและมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ยังไม่ดีเท่าที่ควร (สมบัติ สมบูรณ์เทอดธนา, 2561)

1.3 การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดวางแผนนโยบายสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ปัจจุบันชุมชนมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเป็นจำนวนมาก เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตน มีการใช้สารเคมีทำลายทรัพยากรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งรัฐบาลยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาโดยการวางแผนกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อีกทั้งปัญหาการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดยังไม่ต่อเนื่อง ซึ่ง อินธิรา ครองศิริ กล่าวว่า ปัญหาการพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ ยังพบปัญหาการจัดการชุมชนพึ่งตนเองทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบันมีการใช้สารเคมีมากขึ้นทำให้น้ำมีสารเคมีเจือปนมากทำให้ชาวชุมชนไม่กล้านำน้ำมารับประทานเหมือนอย่างในอดีต ต้นไม้ที่เคยปลูกไว้ตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายายหรือต้นไม้ที่อยู่ตามริมคลองก็ถูกตัดมาขายกันหมด เนื่องจากมีคนมารับซื้อไม้เมตรถึงในพื้นที่ถึงแม้ว่าในปัจจุบันมีการณรงค์ให้คนในชุมชนปลูกต้นไม้แต่กว่าต้นไม้จะโตนั้นต้องใช้ระยะเวลานาน ไม่เหมือนกับการทำลายต้นไม้ซึ่งใช้เวลาเพียงไม่นาน (อินธิรา ครองศิริ, 2560)

1.4 การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการจัดกิจกรรมที่ส่งผลต่อจิตใจของชุมชน ขาดการจัดกิจกรรมสานความสัมพันธ์ ความสามัคคี ประเพณี และวัฒนธรรมที่ดีงาม ขาดการจัดกิจกรรมนันทนาการ นอกจากนี้ยังพบปัญหาการพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ ชุมชนได้รับผลกระทบทางจิตใจที่ต้องต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคในการหาเลี้ยงชีพ การดำรงชีวิตในสภาพเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองตกต่ำ รัฐบาลต้องแก้ไขปัญหาใน

ด้านอื่น ๆ ที่สำคัญ จึงขาดการการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองและชุมชนอาชีพไทยให้ชุมชน นอกจากนี้วิกฤติสถานการณ์ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ต้องเว้นระยะห่างส่งผลให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมสานความสัมพันธ์ ความสามัคคี ประเพณี และวัฒนธรรม และขาดการวางแผนร่วมกันระหว่างรัฐบาลและชุมชนในการกำหนด ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองซึ่งเป็นพื้นฐานชุมชนอาชีพไทยได้ ซึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทย กล่าวว่า ปัญหาเศรษฐกิจเป็นปัญหาที่ใกล้ตัวของผู้คนในยุคปัจจุบัน ซึ่งสุขภาพทางการเงินของบุคคลและปัญหาทางเศรษฐกิจนั้น ถือเป็น 1 ในสาเหตุที่ทำให้ประชาชนเกิด ปัญหาสุขภาพจิตได้ เช่น ความเครียด วิตกกังวล กินไม่ได้ นอนไม่หลับ เป็นต้น หากปัญหานั้น ไม่ได้รับการแก้ไข ปลดปล่อยเรื้อรังเนิ่นนาน อาจนำไปสู่การทะเลาะเบาะแว้งกับคนใกล้ชิด ความบาดหมางในครอบครัว หรือ ร้ายแรงที่สุดคืออาจนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้ โดยเฉพาะกลุ่มที่กำลังมีภาระหนี้สินและผู้ที่กำลังประสบวิกฤตเรื่องเงิน จะมีความเสี่ยงสูงกว่ากลุ่มอื่น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564)

1.5 การพึ่งตนเองได้ทางสังคม รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการ ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้ชุมชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองและชุมชนอาชีพไทยทั้งนี้ปัจจุบันชุมชนได้รับความรู้และได้รับข้อมูลข่าวสารทางสังคมออนไลน์เกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองและชุมชนอาชีพไทยที่มีกลุ่มบางกลุ่ม นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ผิด อีกทั้งยังดึงเอาข้อมูลปัญหาทางการเมืองของรัฐบาลมาเชื่อมโยงการ แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองและชุมชนอาชีพไทยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมที่มีความเข้าใจผิด การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้ชุมชนรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ซึ่ง สมิตรา ศรีวิบูลย์ กล่าวว่า ปัญหาการพึ่งตนเองได้ทางสังคม คือ ความยากจนของ คนในชุมชน คนส่วนใหญ่ในชุมชนแออัดขาดความกระตือรือร้นในการช่วยกันดูแลและพัฒนา ชุมชนของตนให้น่า ปัญหาด้านสุขอนามัย รวมถึงกีดขวางทางระบายน้ำซึ่งคนในชุมชนสามารถ ช่วยกันแก้ปัญหาได้ แต่กลับรอคอยความช่วยเหลือจากภาครัฐโดยไม่ได้คิดถึงการพึ่งตนเอง ซึ่ง ไม่ต่างกับปัญหาความยากจนที่คนส่วนใหญ่ในชุมชนรอรับเงินสนับสนุนจากโครงการต่าง ๆ จากภาครัฐและเอกชน ทำให้ไม่สามารถต่อสู้กับความยากจนได้อย่างยั่งยืน (สมิตรา ศรีวิบูลย์, 2557)

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพ ไทย พบว่า

2.1 การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร จัดสรรงบประมาณช่วยเหลือเทคโนโลยีในการผลิต เช่น การจัดแหล่งเงินทุนให้ชุมชนหรือเกษตรกร เพื่อจัดซื้อหรือจัดหาเทคโนโลยีที่ใช้ผลิตสินค้าเศรษฐกิจชุมชนให้เพียงพอ เหมาะสมกับ ความต้องการ โดยคำนึงถึงเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองจากบริบททางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ว่า เศรษฐกิจชุมชนนั้น ๆ จำเป็นต้องพัฒนาเศรษฐกิจประเภทใด ทั้งนี้ในการพึ่งตนเองได้ทาง

เทคโนโลยี ควรมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการถ่ายทอดของบรรพบุรุษควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างสมดุลและสร้างความเชื่อมั่นในการผลิตสินค้าเศรษฐกิจชุมชนให้เพียงพอ เหมาะสมกับความต้องการ สอดคล้องกับ รัชชัย พินิจใหม่ และคณะ ได้ศึกษาการพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชน ผลการวิจัย พบว่า การพึ่งตนเองทางด้านเทคโนโลยี กลุ่มใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการถ่ายทอดของบรรพบุรุษควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างสมดุลมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรได้ 5 กลุ่มผลิตภัณฑ์ และกลุ่มได้สร้างความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์ของกลุ่มโดยการขอรับรองมาตรฐานการผลิตตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (GMP) และมาตรฐานเลขสารระบบอาหาร (อย.) (รัชชัย พินิจใหม่ และคณะ, 2560)

2.2 การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถ มาอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนให้สามารถพัฒนาอาชีพให้ชุมชนมีรายได้จากเศรษฐกิจชุมชน ตลอดจนนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ ให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ด้วยรายได้ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ รัฐยังต้องให้ความรู้การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนให้สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองด้วยการรวมกลุ่มพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ สอดคล้องกับ อัยรวี วีระพันธ์พงศ์ กล่าวว่า การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาด้วยตัวของชุมชนเอง มีความสามารถในการตัดสินใจเพื่อความยั่งยืนของการพึ่งตนเอง (อัยรวี วีระพันธ์พงศ์, 2557) และ รัชชัย พินิจใหม่ และคณะ ได้ศึกษาการพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชน ผลการวิจัย การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจกลุ่มมีการซื้อขายพืชสมุนไพรภายในชุมชนและกลุ่มได้เปิดโอกาสให้สมาชิกนำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มไปจำหน่ายต่อเพื่อเป็นการสร้างรายได้และเกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างสมาชิกและกลุ่ม (รัชชัย พินิจใหม่ และคณะ, 2560)

2.3 การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายและการวางแผนสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ให้ความรู้ด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้ชุมชนสามารถประกอบธุรกิจที่ก่อเกิดเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองได้ นอกจากนี้รัฐควรร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนในการวางแผนกำหนดนโยบายด้านการพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การส่งเสริมเกษตรกรให้ปลูกพืชหรือสมุนไพรไว้บริโภคเอง ซึ่งสอดคล้องกับ รัชชัย พินิจใหม่ และคณะ ได้ศึกษาการพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชน ผลการวิจัย พบว่า การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน โดยกลุ่มจะมีการปลูกพืชสมุนไพรไว้ใช้เองเป็นหลัก มีการถ่ายทอดความรู้ให้กับคนในชุมชน มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ และมีการซื้อสมุนไพรจากภายนอกชุมชน ถ้าสมาชิกกลุ่มและคนในชุมชนไม่สามารถผลิตสมุนไพรชนิดนั้นได้ด้วยตนเอง (รัชชัย พินิจใหม่ และคณะ, 2560)

2.4 การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนากิจกรรมที่ส่งผลต่อจิตใจของคนในชุมชน ควรจัดทำโครงการ/

แผนงานที่สานความสัมพันธ์ ความสามัคคี จัดงานประเพณี และวัฒนธรรมที่ดีงามและจัดกิจกรรมนันทนาการในชุมชน นอกจากนี้รัฐยังต้องส่งเสริมให้ชุมชนใช้ธรรมียัตติเยนทางจิตใจ ใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานและวิริยะอุตสาหะในการดำรงชีวิต ให้ชุมชนมีจิตใจที่เอื้อเฟื้อและเสียสละเพื่อส่วนรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเฉลิม สุวทิตตเมธี ได้ศึกษารูปแบบการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน ผลการศึกษา พบว่า การพึ่งพาตนเองด้านจิตใจ มีการบูรณาการเข้ากับหลักธรรมาภิบาลและวิริยะอุตสาหะ (วันเฉลิม สุวทิตตเมธี, 2562) และ ธวัชชัย พินิจใหม่ และคณะ ได้ศึกษาการพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชน ผลการวิจัย พบว่า 1.การพึ่งตนเองทางด้านจิตใจ กลุ่มมีจิตใจที่แน่วแน่ที่ไม่ใช้สารเคมีในการผลิตสมุนไพรสมาชิกมีจิตใจที่เอื้อเฟื้อและเสียสละเพื่อส่วนรวม (ธวัชชัย พินิจใหม่ และคณะ, 2560)

2.5 การพึ่งตนเองได้ทางสังคม รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่สามารถเชื่อมโยงคนในสังคมให้ชุมชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารความรู้เศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองและชุมชนอาชีพ โดยตลอดจนการช่วยเหลือในการจัดจำหน่ายสินค้าหรือผลผลิตซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเอง เช่น การสร้างเพจหรือกลุ่มสินค้าเศรษฐกิจชุมชนออนไลน์ การสร้างกลุ่มไลน์เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองและชุมชนอาชีพ นอกจากนี้รัฐควรมีการวางแผนกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ในการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน รัฐควรมีการประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านการพึ่งตนเองได้ทางสังคมเกษตรกรใช้หลักการพึ่งพาตนเองทางด้านสังคม เพื่อให้อยู่ร่วมผู้อื่นอย่างมีความสุข มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคมชุมชน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้คนในชุมชนได้ทราบทั่วกัน และให้ความช่วยเหลือช่วยเหลือกันตลอดเวลา เมื่อชุมชนมีงานประเพณีหรือเทศกาลต่าง ๆ ซึ่ง ชลธิชา จุ้ยนาม กล่าว ว่า ภาครัฐควรมีนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนเพื่อลดข้อกีดการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ และควรส่งเสริมและพัฒนาให้ใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ในทางสร้างสรรค์ (ชลธิชา จุ้ยนาม, 2558)และ ธวัชชัย พินิจใหม่ และคณะ ได้ศึกษาการพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชน ผลการวิจัย พบว่า การพึ่ง ตนเองทางด้านสังคม โดยการช่วยเหลือซึ่งกันภายในชุมชน ด้วยการสร้างอาชีพให้กับสมาชิกและคนในชุมชน (ธวัชชัย พินิจใหม่ และคณะ, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพโดยพบปัญหา คือ 1) การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี ปัจจุบันสถานะเศรษฐกิจของประเทศไทยตกต่ำลง ทำให้ชุมชนขาดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต ส่งผลให้ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ชุมชนขาดรายได้จากการประกอบธุรกิจชุมชน ส่งผลต่อสภาพจิตใจของคนในชุมชน ซึ่งในสถานะปัจจุบันคนในชุมชน ขาดการสำรวจปัญหาและจัดเวทีประชาคมเพื่อศึกษาปัญหาการพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ ทาง

จิตใจอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังส่งผลต่อคุณภาพชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอีกด้วย 2) การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการจัดหาผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถ มาอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนให้สามารถพัฒนาอาชีพให้ชุมชน ซึ่งในปัจจุบันเนื่องจากการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ รัฐบาลให้ความสำคัญในการช่วยเหลือเยียวยาประชาชนและใช้งบประมาณในการช่วยเหลือเยียวยาประชาชน จึงขาดการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพไทย 3) การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจุบันชุมชนมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเป็นจำนวนมาก เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตน มีการใช้สารเคมีทำลายทรัพยากรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งรัฐบาลยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาโดยการวางแผนกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อีกทั้งปัญหาการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดยังไม่ต่อเนื่อง 4) การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ ยังพบปัญหาการพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ ชุมชนได้รับผลกระทบทางจิตใจที่ต้องต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคในการหาเลี้ยงชีพ การดำรงชีวิตในสภาพเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองตกต่ำ รัฐบาลต้องแก้ไขปัญหาในด้านอื่น ๆ ที่สำคัญ จึงขาดการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองและชุมชนอาชีพไทยให้ชุมชน นอกจากนี้วิกฤติสถานการณ์ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ต้องเว้นระยะห่างส่งผลให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมสานความสัมพันธ์ ความสามัคคี ประเพณี และวัฒนธรรม และขาดการวางแผนร่วมกันระหว่างรัฐบาลและชุมชนในการกำหนดยุทธศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองซึ่งเป็นพื้นฐานชุมชนอาชีพไทยได้ 5) การพึ่งตนเองได้ทางสังคม ปัจจุบันชุมชนได้รับความรู้และได้รับข้อมูลข่าวสารทางสังคมออนไลน์เกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองและชุมชนอาชีพไทยที่มีกลุ่มบางกลุ่มนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ผิด อีกทั้งยังดึงเอาข้อมูลปัญหาทางการเมืองของรัฐบางมาเชื่อมโยงการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองและชุมชนอาชีพไทยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมที่มีความเข้าใจผิด การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้ชุมชนรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานชุมชนอาชีพไทย พบว่า 1) การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี ควรมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการถ่ายทอดของบรรพบุรุษควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างสมดุลและสร้างความเชื่อมั่นในการผลิตสินค้าเศรษฐกิจชุมชนให้เพียงพอ เหมาะสมกับความต้องการ 2) การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ รัฐยังต้องให้ความรู้การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนให้สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองด้วยการรวมกลุ่มพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ 3) การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ รัฐควรร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนในการวางแผนกำหนดนโยบายด้านการพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การส่งเสริมเกษตรกรให้ปลูกพืชหรือสมุนไพรไว้บริโภคเอง 4) การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ รัฐยังต้องส่งเสริม

ให้ชุมชนใช้ธรรมยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานและวิริยะอุตสาหะในการดำรงชีวิต ให้ชุมชนมีจิตใจที่เอื้อเฟื้อและเสียสละเพื่อส่วนรวม 5) การพึ่งตนเองได้ทางสังคม รัฐควรมีการวางแผนกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ในการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน รัฐควรมีการประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านการพึ่งตนเองได้ทางสังคมเกษตรกรใช้หลักการพึ่งพาตนเองทางด้านสังคม เพื่อให้อยู่ร่วมผู้อื่นอย่างมีความสุข มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคมชุมชน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้คนในชุมชนได้ทราบทั่วกัน และให้ความช่วยเหลือช่วยเหลือกันตลอดเวลา เมื่อชุมชนมีงานประเพณีหรือเทศกาลต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ครรคิธร สิริพูนทรัพย์. (2561). กลยุทธ์ในการบริหารจัดการชุมชนพึ่งตนเองในอนาคต. วารสาร Journal of Modern Learning Development, 3(2), 29-39.
- ชลธิชา จัณนาม. (2558). พฤติกรรมและผลจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดสุโขทัย. Veridian E-Journal, Slipakorn University, 8(3), 84-95.
- ณัฐพล ที่ดี. (2564). ชุมชนอาชีพไทย : วงจรทุนในชุมชน 7 ประเภท สร้างความแข็งแกร่งสู่ความพอเพียง. เรียกใช้เมื่อ 11 ตุลาคม 2564 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/16804>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). รายงานตามติดเศรษฐกิจไทย : ความเหลื่อมล้ำ โอกาส และทุนมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ธวัชชัย พินิจใหม่ และคณะ. (2560). การพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านนาโพธิ์ ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน, 10(3), 70-80.
- พัฒนภรณ์ อ่อนสำลี. (2564). การปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 23(1), 195-206.
- วันเฉลิม สุวทิตตเมธี. (2562). รูปแบบการพึ่งตนเองผ่านกระบวนการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา การแปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วยตากบ้านจำปาทอง ตำบลโพธิ์ประจักษ์ อำเภอนาทอง จังหวัดหนองบัว. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 4(1), 101-119.
- สมบัติ สมบูรณ์เทอดธนา. (2561). แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นให้แข็งแกร่งและยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ กรณีศึกษา จังหวัดสุรินทร์. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2549). เศรษฐกิจพอเพียง : ปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อ ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

- สุมิตรา ศรีวิบูลย์. (2557). ทฤษฎีในการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์องค์กร. กรุงเทพมหานคร: Core Function.
- อัยรวี วีระพันธ์พงศ์. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเองของชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนคลองลัดมะยม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์, 3(1), 59-82.
- อินธิรา ครองศิริ. (2560). การศึกษาตัวแบบการจัดการชุมชนพึ่งตนเองแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ของตำบลคลองพลู อำเภอเขาคิชฌกูฏจังหวัดจันทบุรี. วารสารการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, 1(1), 74-101.